

หลักสูตรการปลูกผักปลอดสารพิษ จำนวน 25 ชั่วโมง

ความเป็นมา

การบริโภคอาหารที่ปลอดภัย กลายเป็นสิ่งที่ผู้คนให้ความสำคัญมากขึ้นในยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะกลุ่มคนที่ใส่ใจสุขภาพ เด็กเล็ก ผู้สูงอายุ และผู้มีโรคประจำตัว การปลูกผักปลอดสารพิษจึงกลายเป็นทางเลือกหนึ่งที่ตอบสนองต่อความต้องการนี้ได้อย่างชัดเจน ทั้งในระดับครัวเรือน เกษตรกรรายย่อย ไปจนถึงการผลิตเชิงพาณิชย์ในระบบเกษตรกรรมยั่งยืน ผักปลอดสารพิษ เป็นผักที่ปลูกโดยไม่ใช้สารเคมีอันตราย เช่น ยาฆ่าแมลง ยาฆ่าหญ้า หรือปุ๋ยเคมีเร่งโต แต่จะใช้วิธีธรรมชาติในการดูแล เช่น การใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก การปลูกพืชหลากหลายสลับกัน หรือการใช้สมุนไพรไล่แมลง วิธีเหล่านี้นอกจากจะปลอดภัยต่อผู้บริโภคแล้ว ยังช่วยฟื้นฟูดิน แหล่งน้ำ และระบบนิเวศให้ดีขึ้นด้วย

การปลูกผักปลอดสารพิษไม่ได้ยุ่งยากเกินไป และสามารถเริ่มต้นได้แม้มีพื้นที่เพียงเล็กน้อย เช่น ริมรั้ว หน้าบ้าน หรือในกระถาง การได้กินผักที่ปลูกเองจึงไม่ใช่แค่ความภูมิใจ แต่ยังเป็นการสร้างสุขภาพและลดภาระค่าใช้จ่ายในครัวเรือนได้อย่างดี ในด้านของผู้บริโภค แนวโน้มการเลือกซื้อผักปลอดสารพิษเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตลาดต่าง ๆ ทั้งในเมืองและชุมชน ต่างมีพื้นที่ขายผักจากเกษตรกรโดยตรง หรือผ่านกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ร้านค้าเพื่อสุขภาพ และบริการส่งถึงบ้าน ผู้บริโภคจำนวนมากยินดีจ่ายในราคาสูงกว่าปกติ หากมั่นใจว่าได้ผักที่ปลอดภัย สด และมีแหล่งผลิตที่เชื่อถือได้ กระแสการบริโภคอาหารปลอดภัยยังสัมพันธ์กับแนวคิด “อาหารเป็นยา” ที่มองว่าการกินดีคือการดูแลสุขภาพในระยะยาว โดยเฉพาะในยุคที่โรคเรื้อรังและโรคจากสารเคมีมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ การเปลี่ยนวิธีผลิตผัก และเปลี่ยนวิธีเลือกกินของผู้บริโภค จึงไม่ใช่แค่เรื่องแฟชั่น แต่เป็นแนวทางเพื่อคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืน

การปลูกผักปลอดสารพิษจึงไม่ใช่แค่ทางเลือก แต่กำลังกลายเป็น “วิถีใหม่” ที่ทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภคจะต้องร่วมกันส่งเสริม และผลักดันให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง การส่งเสริมให้ประชาชนสามารถปลูกผักปลอดสารพิษไว้บริโภคเองในครัวเรือน หรือเพื่อจำหน่ายในชุมชน จึงเป็นแนวทางสำคัญในการพึ่งพาตนเอง สร้างความมั่นคงด้านอาหาร และลดภาระค่าใช้จ่ายในครัวเรือน อีกทั้งยังเป็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน และสร้างรายได้ที่ยั่งยืน

หลักการของหลักสูตร

1. มุ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายให้สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการเรียนรู้ ไปใช้ในการพัฒนาการประกอบอาชีพและพัฒนาอาชีพ ทักษะชีวิต และพัฒนาสังคมและชุมชน สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
2. จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามศักยภาพ ความพร้อม และความแตกต่างของกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งบูรณาการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่น โดยใช้หลักปรัชญาคิดเป็น และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ใช้ช่องทางการเรียนรู้ที่หลากหลาย รู้เท่าทันเทคโนโลยีและการพัฒนาการของโลก
3. ใช้ชุมชนเป็นฐาน (Area-Based Development) โดยคำนึงถึงสภาพปัญหาความต้องการของชุมชน ที่สอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นของกลุ่มเป้าหมายให้เป็นไปตามสภาพบริบทชุมชน สังคม และวัฒนธรรม
4. นำข้อมูลสภาพปัญหาหรือความต้องการ อัตลักษณ์ชุมชนที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญา

ท้องถิ่น สภาพแวดล้อมและทรัพยากรในชุมชน มาเป็นข้อมูลในการจัดการเรียนรู้ เพื่อการประกอบอาชีพ และพัฒนาอาชีพ การพัฒนาทักษะชีวิต และการพัฒนาชุมชนและสังคม

5. ใช้หลักการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ภูมิปัญญา กลุ่มเป้าหมาย และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงาน

จุดมุ่งหมาย

เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการปลูกผักปลอดสารพิษ โดยสามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน เพื่อบริโภคเองภายในครัวเรือน หรือประกอบอาชีพเสริมได้

เป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย คือประชาชนกลุ่มเป้าหมายนอกระบบโรงเรียน

1. ผู้ที่ไม่มีอาชีพ
2. ผู้ที่มีอาชีพและต้องการพัฒนาอาชีพ
3. ควรเป็นผู้มีใจรักในการปลูกผักปลอดสารพิษ
4. กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียงบ้านวังหาด

ระยะเวลา รวม 25 ชั่วโมง แบ่งเป็น

ภาคทฤษฎี จำนวน 9 ชั่วโมง

ภาคปฏิบัติ จำนวน 16 ชั่วโมง

โครงสร้างหลักสูตร

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ
1	เรื่องที่ 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ	ผู้เรียนเข้าใจ ความหมาย ความสำคัญ และ ประโยชน์ของการปลูก ผักปลอดสารพิษ	- ความหมายของผักปลอดสารพิษ - ความสำคัญของผักปลอดสารพิษ - ประโยชน์ต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม	- วิทยากร บรรยาย - ตั้งคำถาม กระตุ้นความคิด	1	-
2	เรื่องที่ 2 การเตรียมดินและการเลือกพื้นที่ปลูก	ผู้เรียนสามารถเตรียมดินและเลือกพื้นที่ปลูกที่เหมาะสม	- ชนิดของดินที่เหมาะสม - การปรับปรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ - การจัดการแปลงผัก	วิทยากร บรรยายพร้อมสาธิต ผู้เรียนฝึกปฏิบัติจริงในแปลง	1	3
3	เรื่องที่ 3 การ	ผู้เรียนสามารถเลือกเมล็ดพันธุ์ที่ปลอดภัย	- ลักษณะเมล็ดพันธุ์ดี - วิธีการเพาะเมล็ด	วิทยากร บรรยายพร้อม	1	1

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ
	เลือกเมล็ดพันธุ์และการเพาะเมล็ด	และเพาะเมล็ดได้ถูกต้อง	- การบ่ม / เตรียมเมล็ด	สาธิต ผู้เรียนฝึกปฏิบัติจริง		
4	เรื่องที่ 4 การปลูกและดูแลรักษา	ผู้เรียนสามารถปลูกผักและดูแลรักษาได้อย่างเหมาะสม	- การปลูกตามระยะ - การรดน้ำ พรวนดิน ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ - การพุ่มต้นและการกำจัดวัชพืช	วิทยากร บรรยายพร้อม สาธิต ผู้เรียนฝึกปฏิบัติจริง	2	6
5	เรื่องที่ 5 การจัดการศัตรูพืชโดยไม่ใช้สารเคมี	ผู้เรียนสามารถใช้วิธีธรรมชาติจัดการศัตรูพืชได้	- การใช้สมุนไพรไล่แมลง - กักตักธรรมชาติ - การปลูกพืชไล่แมลง	วิทยากร บรรยายพร้อม สาธิต ผู้เรียนฝึกปฏิบัติจริง	1	2
6	เรื่องที่ 6 การเก็บเกี่ยวและการเก็บรักษา	ผู้เรียนสามารถเก็บเกี่ยวผักได้ถูกต้อง และเก็บรักษาได้ดี	- ระยะเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม - วิธีเก็บรักษาให้สดนาน	วิทยากร บรรยายพร้อม สาธิต ผู้เรียนฝึกปฏิบัติจริง	1	1
7	เรื่องที่ 7 การแปรรูปแปรรูปเบื้องต้นและการบรรจุเพื่อจำหน่าย	ผู้เรียนสามารถแปรรูปผักหรือบรรจุภัณฑ์เพื่อจำหน่ายได้	- วิธีแปรรูปง่าย ๆ เช่น ผักดอง - การจัดบรรจุภัณฑ์ให้ปลอดภัย	วิทยากร บรรยายพร้อม สาธิต ผู้เรียนฝึกปฏิบัติจริง	1	2
8	เรื่องที่ 8 การวางแผนการผลิตและการตลาดชุมชน	ผู้เรียนสามารถวางแผนการปลูกและขายผักในชุมชนได้	- การวางแผนการปลูกขายเดือน - การคำนวณต้นทุน - ช่องทางการจำหน่าย	วิทยากร บรรยายพร้อม สาธิต ผู้เรียนฝึกปฏิบัติจริง	1	1

สื่อการเรียนรู้

1. เอกสารความรู้
2. ผู้รู้ / ภูมิปัญญาท้องถิ่น
3. วีดิทัศน์ประกอบการเรียนรู้
4. อุปกรณ์การปลูก เช่น ดิน เมล็ดพันธุ์ อุปกรณ์เกษตร
5. แปลงสาธิต / แปลงจริงของผู้เรียน

การวัดและประเมินผล

1. ประเมินผลภาคทฤษฎีก่อนจบหลักสูตร
2. ประเมินผลจากการฝึกปฏิบัติ/ผลงานชิ้นงาน
3. แบบสอบถามความพึงพอใจ

เกณฑ์การจบหลักสูตร

1. ร้อยละ 80 ของผู้เรียน/ผู้รับบริการมีความพึงพอใจ ระดับ ดี ขึ้นไป
2. ร้อยละ 80 ของผู้เรียน/ผู้รับบริการ มีความรู้เกี่ยวกับการปลูกผักปลอดสารพิษ การประเมินภาคปฏิบัติ และมีผลงานปลูกผักปลอดสารพิษจริง

ลงชื่อ..........ผู้เสนอหลักสูตร
(นายสมชาย นาโดนด)
ครูศูนย์การเรียนรู้

ลงชื่อ..........ผู้เห็นชอบหลักสูตร
(น.ส.อลิสา คำแก่นแก้ว)
หัวหน้างานการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง

ลงชื่อ..........ผู้อนุมัติหลักสูตร
(นายกรกฤษ ชัยกรวงศ์)
ครู

รักษาการในตำแหน่ง ผู้อำนวยการ สกร.ระดับอำเภอบ้านด่านลานหอย